

El meu Eusebi Sempere

La mort d'Eusebi Sempere ha suposat un altre trasbals, ben greu, en l'horitzó artístic del nostre país. Josep Melià, que va ser amic seu i que ha estudiat a bastament la seua obra, ens escriu unes línies on comenta anècdotes i fets sobre el pensament i l'evolució de l'artista desaparegut.

Josep MELIÀ

Arrivava cada horabaixa i s'asseia a la vora d'Abel Martín, entre la voluntariosa menudalla. Omplia els sobres amb les paperetes i la propaganda política amb un entusiasme que només l'amistat podria explicar. Més d'una vegada, veient-lo en aquell mester cooperant, qualche visitant demanava: ¿qui és aquest senyor eixut, sense cabell, que treballa de manera tan infatigable?

I aquell senyor magre, quasi calb, que fumava pures canaris, amb una

força prodigiosa a les mans, que aleshores tenia una malaltia nerviosa que li feia vomitar tot el que menjava, i que et saludava, inexorablement, dient-te don José, era ni més ni manco que l'amic Eusebi, Eusebiet, Sempere.

Fa uns dies, tot acabant-se la Setmana Santa, vaig tenir una negra premonició. Acabava de morir René Portocarrero, el qual vaig conèixer i tractar a l'Havana. Feia exactament deu anys que Sempere i Abel Martín, juntament amb n'Antoni Bernabeu, que era cosí de l'Eusebi, i

Agueda de la Pisa, havien vingut a passar uns dies a Alcanada.

Foren uns dies horribles, grisos, plujosos, plens de fred, que consumírem al costat de la foganya. La mort de Portocarrero em féu recordar Sempere, el qual no havia vist els darrers dos anys, precisament des que vaig tornar a viure a Mallorca. Poc abans, Abel Martín havia fet l'esforç de portar-lo a casa a dar-nos el comiat. L'hagué de pujar a braç per les escales, dar-li el menjar a la boca.

Eusebi estava físicament

/ Ardiu

Eusebi Sempere

acabat. La paràlisi avançava de forma implacable. Mantenien la fe, tot havent perdut les ganes de viure, li havien parlat d'un metge de Portugal que li presentaven com la darrera esperança... Jo crec, remembrant ara les seves paraules, que de viure, en realitat, se'n fotia. De l'única cosa que no volia abdicar era de la remota possibilitat de tornar a pintar. Li sabia molt de greu haver-se de morir quan encara tenia tantes coses per fer i per expressar.

Quan vaig conèixer Sempere no era precisament allò que se'n diu un artista famós. Lluitava difícilment per sobreviure en un país hostil, que generava un ambient més hostil encara. Ho havia passat molt malament. La gana, que en el seu cas era qualche més que una metàfora, pas-sava per tota casta de registres estranys. Des de la decoració a mà de capsetes per a bombons fins a llargs viatges en metro amb l'Eduard Punset. Tot, en canvi, es tornava petit comparat amb les humiliacions que havia sofert per esser sincer o la ingratitud que suscitava una feina que ell sabia honesta i desinteressada.

Els primers temps que vaig tractar Sempere, aquest inventari de terrabastalls el desequilibrava

/ Carles Francesc

Una imatge del soterrament de Sempere

interiorment. Fins i tot em fou terriblement difícil, per una sèrie de mesos, aconseguir que poguéssim parlar en català. Mantenien un ús de la llengua exquisit, molt depurat, propi del qui ha crescut en un ambient en el qual l'idioma té un arrelament majoritari. Però se sentia, tot i que no ho digués, extraordinària-

serable arreglant bombetes mig fuses o fabricant joguines de casa, quan no dibuixant etiquetes per a un sastre qualsevol. Tot això podia ser immolat a la falla del foc redemptor de l'art. El que no podia suportar era com, un cop havia obert el forat, el propi país reaccionés despectiu i altaner, i que se'n rigués.

Sempere i Vasarely

/ Arxiu

ment maltractat pel país que aquella llengua representava.

Sempere no prenia en compte, gairebé, ni la persecució política que tota la família havia patit ni l'ensorrament de l'economia familiar, ni l'obligat èxode d'Onil a València. Tampoc no se sentia especialment marcat pel dur exercici de la supervivència quasi mi-

D'aquí, com ell, venia d'Europa amb ganes i capacitat de modernitzar-lo.

Aquesta visió el feia susceptible, primmirat. Hi havia noms, com el de Joan Fuster, tan amic meu, d'altra banda, que no volia ni sentir, per no sé ben bé quina frase referent a una gallina. En el fons, ja es veu, tot era gelosia, ira d'amant rebutjat.

A poc a poc, quan el País Valencià va adonar-se de qui era Sempere, quan el despreci s'anà convertint en calor i homenatge, el pintor s'anà de més a més identificant amb la pròpia terra. Ho comentarem llargament quan la inaugura-

ció del Museu d'Alacant. Sempere, a la fi, retrobava una nissaga cultural.

Ell, que havia donat a la llum del món mediterrani la lírica capaç de trasbalsar de poesia l'art geomètric, descobria, finalment, el sentit actual d'un poble

Memòria de l'artista

Carles GÀMEZ

Dimecres passat, dia deu de abril, moria a l'edat de 62 anys, després d'un llarg i penós procés, l'artista Eusebi Sempere, un dels més importants valors de l'avantguarda, un dels més sensibles representants de l'abstracció geomètrica i precursor de l'art cinètic a l'Estat espanyol.

Eusebi Sempere havia nascut a Onil en l'any 1924, fill d'un petit fabricant de joguets. Amb la guerra civil, la família es trasllada a València, i passa per moments molts difícils, sobrevivint en la més absoluta misèria.

Va estudiar en l'Escola de Belles Arts de Sant Carles de la ciutat de València, i, gràcies a una beca de la Universitat, viatja a París. Aquesta estada a la capital de l'art europeu marcarà profundament la seua trajectòria artística. El contacte amb noms tan representatius de l'avantguarda com Arp, Vasarely, Braque, etc, transformarà definitivament la seua visió pictòrica: l'abandó de la pintura figurativa i el pas següent a l'abstracció.

El viatge a París suposarà per a Sempere el coneixement del món cultural europeu, eixint de l'aïllament cultural i del trist academicisme imperant en l'escena artística espanyola d'aquells anys cinquanta. Participarà en el Salon des

Realités Nouvelles, que es celebrava anualment en el Museu de l'Art Modern. L'any 1953 es produeix un fet fonamental en la seua vida artística: l'encontre amb el pintor Victor Vasarely, líder i promotor de l'art cinètic. Sempere abraçarà definitivament la causa de l'abstracció geomètrica. A aquesta esquematització inicial dels primers anys, es sumaria la seua etapa posterior espanyola, més lírica, que donaria, finalment, una pintura d'esquemes senzills, estructurals i poesia de la llum.

Amb l'exposició homenatge de Banco Exterior, celebrada a Madrid a l'any 1983, es produïa la recuperació social d'un pintor fins aquell moment «quasi secret»; amb el títol «Con Sempere», es reuniren una selecció d'obres de mestres i amics (Josef Albers, Arp, Vasarely, Chillida, Palazuelo, etc.).

El premi «Príncep d'As-túries» de les arts i la seua investidura com a doctor *honoris causa* per la Universitat d'Alacant tanquen els reconeixements oficials de l'obra d'un home introductor de l'abstracció entre nosaltres.

De Sempere s'ha assenyalat la importància com a peça clau de l'avantguarda d'aquests darrers quaranta anys, col·laborador intens de tots els grups renovadors.